

Foto: Lely

Økonomien i robotmelking

Det monteres ca. 200 nye melkeroboter i norske fjøs årlig. Kapasiteten til en melkerobot er ca. 60 – 70 årskyr. Melkeproduksjonsbruk som har investert i melkerobot, har hatt en svakere økonomisk utvikling fra 2013 til 2014, målt etter vederlag per årsverk, enn bruk med andre melkesystem.

NIBIO har fra og med 2013 registrert hvilket melkesystem deltagerne i driftsgranskningene¹ bruker. Dermed kan det lages statistikk for melkebruk som har investert i melkerobot.

I 2014 var 61 bruk registrert med robot, noe som utgjør 19 prosent av melkebrukene i driftsgranskningene. Brukene som har melkerobot, har gjennomsnittlig flere årskyr enn landsgjennomsnittet. I driftsgranskningene i 2014 var gjennomsnittet 40,0 årskyr

på robotbruk, dette er en oppgang på 0,4 årskyr fra 2013. Gjennomsnittet for alle melkebruk var 25,1 årskyr.

Vederlag til alt arbeid og egenkapital per årsverk har i 2014 svekket seg på bruk med melkerobot sett i forhold til 2013. I 2014 ble vederlaget på sammenlignbare bruk med annet melkesystem hele 55 prosent høyere enn på robotbruk. Tilsvarende tall for 2013 var 33 prosent.

På brukene som har investert i melkerobot, var det stor variasjon i resultat mellom den beste og den dårligste tredjedelen. Målt etter vederlag per årsverk, fikk den svakeste tredjedelen et negativt resultat i 2014.

¹ Driftsgranskinger i jord- og skogbruk er en årlig regnskapsundersøkelse av om lag 900 bruk som skal være representative for jordbruket i Norge med tanke på størrelse, landsdel og produksjon (NIBIO, 2015).

SAMMENLIGNINGSGRUNNLAGENE

1. Først har vi sett på utviklingen av økonomien på robotbrukene fra 2013 til 2014. I 2013 var det 48 robotbruk i utvalget, og i 2014 var det 61 bruk med melkerobot. Av disse 61 brukene, driver 7 økologisk.
2. Videre har vi delt de 61 robotbrukene i tre grupper etter vederlag per årsverk, og sett på forskjellene mellom den beste tredjedelen (høygruppe) og den svakeste tredjedelen (lavgruppe).
3. Vi har også sammenlignet økonomien på bruk med robot og bruk med annet melkesystem. Her sammenligner vi kun bruk som driver med konvensjonell melkeproduksjon, altså er det ingen økologiske bruk i noen av gruppene. Det er 54 bruk med melkerobot som driver med konvensjonell melkeproduksjon. For å sammenligne økonomien på disse brukene, har vi plukket ut melkebruk fra driftsgranskningene med annet melkesystem (uten robot) der gjennomsnittlig antall årskyr er 40,1. Denne gruppa består av 37 bruk. For begge gruppene var brukene fordelt over hele landet.

1. UTVIKLING I ØKONOMIEN PÅ ROBOTBRUK FRA 2013 TIL 2014

Jordbruksarealet var det samme for bruk med robot både i 2013 og 2014, men leid areal har økt noe. Det har vært en liten økning i besetningen på 0,4 årskyr og en økning i melkeytelsen på 2,5 prosent. Økt besetning og økt ytelse har til sammen gitt en økning i melkeleveransen på 7 900 liter, men kvotefyllingen har gått ned med 1 prosent til 91 prosent.

Brukene leverte samme mengde kjøtt i 2014 som i 2013.

Foto: Bondemønten

Robot eller konvensjonelt melkesystem? I et løsdriftfjøs som her, er begge driftsformer mulige.

Samlet investert kapital har økt med nesten 250 000 kroner på robotbrukene fra 2013 til 2014. Over 40 prosent av økningen er investering i driftsbygninger. Noe av denne økningen må tilskrives at nær 2/3 av nye robotbruk som har kommet inn i denne gruppen i driftsgranskningene, har investert de to siste årene. Vi ser også at buskapsverdien øker, og det har trolig sammenheng med at mange fortsatt holder på med en oppbygging av buskapen.

Arbeidsinnsatsen per årsku har gått ned med nesten 6 prosent fra 2013 til 2014 på bruk med robot. Arbeidsforbruket per årsku avtar med økende besetningsstørrelse opp til 50 – 55 årskyr. Deretter stiger arbeidsforbruket litt per årsku for større besetninger. Den samme trenden viser seg både for 2013 og 2014.

Tabell 2 viser at produksjonsinntektene i 2014 økte med 109 200 kroner fra 2013. Det var økt melkeleveranse og økt melkepris som var årsaken til dette. Inntekter fra kjøttproduksjonen og tilskudd var omtrent

Tabell 1. Økonomisk utvikling på bruk med melkerobot fra 2013 til 2014, produksjonsdata og ressursinnsats.

	Med robot 2013	Med robot 2014
Antall bruk	48	61
Antall årskyr	39,6	40,0
Areal daa	498	498
Leid areal	252	270
Levert melk, liter	286 200	294 100
Melkevot, liter	310 200	323 800
Ytelse, kg melk per årsku	7 900	8 100
Kg kjøtt per årsku	189	188
Innsatt kapital	7 802 100	8 043 400
Timer per årsku	104	98

lik for de to årene. De variable kostnadene økte også, men mindre enn produksjonsinntektene. Dekningsbidraget har økt med 30 300 kroner. Kraftfôrkostnadene var den viktigste årsaken til økningen i de variable kostnadene, og den utgjorde over 55 prosent av kostnadsøkningen. Ellers økte kostnadene til veterinær og forbruksartikler vesentlig mer enn øvrige variable kostnader.

De faste kostnadene økte en del i 2014, og samlet var økningen på nesten 65 000 kroner. Vedlikehold av teknisk utstyr i driftsbygning var en av postene som økte. I denne posten inngår vedlikehold av melkerobot, og kostnadsøkningen var på nesten 20 000 kroner. I tillegg var det kostnader til maskinleie, leasingkostnader, kvoteleie og administrative kostnader som økte. For de andre kostnadene var der kun små variasjoner fra 2013 til 2014.

Resultatet før avskrivninger ble 34 600 kroner svakere for robotbrukene i 2014 enn i 2013. Avskrivningene økte også litt i 2014 slik at driftsoverskuddet ble 41 000 kroner svakere i 2014 enn i 2013.

Renteutgiftene har økt litt i 2014 og lønnsevnen per time har gått ned fra 123 kroner i 2013 til 114 i 2014.

Driftsgranskningene for 2014 viste at melkebruk med robot har hatt en positiv utvikling i produksjonsinntektene, og at dekningsbidraget ble bedre i 2014 enn i 2013. Økninger i faste kostnader, avskrivninger og rentekostnader har likevel ført til en nedgang i lønnsevne. Vederlaget per årsverk viser en nedgang på 13 700 kroner per årsverk til tross for en liten nedgang i arbeidsforbruket.

2. ROBOTBRUK – SAMMENLIGNING AV LAVGRUPPE OG HØYGRUPPE

Tall fra driftsgranskningene har vist store variasjoner i økonomisk resultat mellom bruk med tilnærmet like produksjonsforutsetninger. Dette gjelder også mellom bruk som har investert i melkerobot. Her er de 61 brukene med melkerobot delt i tre grupper etter vederlag per årsverk, der resultatene for tredelen med best resultat (høygruppe) og tredelen med svakest resultat (lavgruppe), presenteres.

Tabell 2. Økonomisk resultat fra melkeproduksjonsbruk med robot, 2013 og 2014.

	Med robot 2013	Med robot 2014
Produksjonsinntekter	2 653 400	2 762 600
Variable kostnader	936 400	1 015 400
Dekningsbidrag	1 716 900	1 747 200
Faste kostnader eks. avskrivninger	782 300	847 200
Resultat før avskrivninger	934 600	900 000
Avskrivninger	361 400	367 800
Driftsoverskudd	573 200	532 200
Renteutgifter	246 900	261 400
Lønnsevne per time	123	114
Vederlag per årsverk	234 700	221 000

Tabell 3. Robotbruk inndelt i høygruppe og lavgruppe, innsatsfaktorer og produksjonsdata. Resultater fra regnskapsåret 2014.

	Høygruppe	Lavgruppe
Antall bruk	20	20
Antall årskyr	40,0	37,9
Areal daa	499	422
Leid areal	256	244
Leverte melk, liter	305 800	273 400
Melkekvote, liter	321 300	318 200
Ytelse, kg melk per årsku	8 500	7 800
Kg kjøtt per årsku	191	164
Innsatt kapital	7 000 900	8 412 600
Timer per årsku	93	96

Foto: Bondemenn

Melkeproduksjon i Ølmedalen, Vindafjord kommune, Rogaland.

Det har blitt større forskjeller mellom høy- og lavgruppa i 2014 enn det var i 2013. Høygruppa har økt besetningen med 2 årskyr, mens lavgruppa kun har økt med 0,5 årskyr. Avdråtten har økt med 700 kg melk per årsku i høygruppa, mens lavgruppa har hatt en nedgang på 200 kg. I 2013 leverte lavgruppa mest melk, 9 500 liter mer, mens i 2014 var det høygruppa som leverte 32 400 liter mer enn lavgruppa. Lavgruppa hadde en fyllingsgrad på 86 prosent, en nedgang på 1 prosentpoeng fra 2013, mens tilsvarende for høygruppa var 95 prosent, en oppgang på 2 prosentpoeng.

Forskjellen i innsatt kapital har doblet seg fra 2013 til 2014. I 2014 har lavgruppa investert 1,4 mill. kroner

mer enn høygruppa, og dette var hovedsakelig i driftsbygninger inklusive fast teknisk utstyr.

Arbeidsinnsats per årsku er ganske lik mellom de to gruppene. Differansen var betydelig større i 2013 da lavgruppa brukte 13 timer mer per årsku enn høygruppa.

Høygruppa hadde 11 øre mer per liter melk enn lavgruppa. Dette sammen med mye høyere melkeproduksjon, ga høygruppa nesten 200 000 kroner mer i produksjonsinntekter fra melk enn lavgruppa. Man kan merke seg at melkekvotene er omtrent like store for de to gruppene, og lavere fyllingsgrad medfører stor forskjell i melkeinntekter. Høygruppa produserte

Tabell 4. Robotbruk, økonomisk resultat for høygruppe og lavgruppe, 2014.

	Høygruppe	Lavgruppe
Produksjonsinntekter	2 870 500	2 517 000
Variable kostnader	930 200	1 094 900
Dekningsbidrag	1 940 300	1 422 200
Faste kostnader ekskl. avskrivninger	794 300	855 300
Resultat før avskrivninger	1 146 000	566 800
Avskrivninger	342 300	378 400
Driftsoverskudd	803 700	188 500
Renteutgifter	124 800	352 700
Lønnsevne per time	213	6
Vederlag per årsverk	440 000	-15 200

mer kjøtt, men forskjellen var mindre enn i 2013. Den øvrige differansen i produksjonsinntekter skyldtes at høygruppa fikk mer tilskudd forårsaket av høyere produksjon.

Tabell 4 viser også at det var forskjeller på kostnads-siden. Variable kostnader for lavgruppa var 164 700 kroner høyere enn høygruppa. Lavgruppa hadde jevnt over høyere kostnader på de fleste variable kostnadspostene. Lavgruppa hadde betydelig høyere kostnader til kjøp av dyr. Dette sammen med lavere kvotefylling i lavgruppa, kan tyde på at lavgruppa er i ferd med å bygge opp buskaperen.

STØRRE LØNNSEVNE I HØYGRUPPA

Av faste kostnader, var det for postene leid hjelp og leasingkostnader til traktor og maskiner at forskjellene var størst. Høygruppa hadde 83 000 kroner mer i leid hjelp, mens lavgruppa hadde 102 300 kroner mer i leasingkostnader. Av faste kostnader for øvrig hadde lavgruppa litt større kostnader enn høygruppa. Totalt hadde lavgruppa 61 000 kroner mer i faste kostnader, og dette var en betydelig mindre forskjell enn i 2013 da differansen var på 179 100 kroner.

Resultat før avskrivninger var 579 200 kroner bedre i høygruppa enn i lavgruppa. Lavgruppa hadde litt høyere avskrivninger, og forskjellen i driftsoverskudd ble på hele 615 200 kroner. Differansen har økt med 106 000 kroner siden 2013.

Høygruppa fikk et driftsoverskudd for 2014 som var 15 000 kroner høyere enn i 2013, og driftsoverskuddet ble 803 700. For lavgruppa gikk driftsoverskuddet ned med 91 000 kroner, og endte på 188 500 kroner.

De store forskjellene i inntekter og kostnader gjør at høygruppa økte sin lønnssevne per time til 213 kroner per time, mens lavgruppa fikk redusert sin lønnssevne

per time til 6 kroner per time. I praksis vil det si at lavgruppa ikke hadde penger til arbeidsinnsats, og at resultatet etter alle kostnader inklusive renter var fratrukket, var nærmere null.

Høygruppa oppnådde 440 000 kroner i vederlag per årsverk, mens lavgruppa fikk et negativt resultat på minus 15 200 kroner, en forskjell på hele 455 200 kroner per årsverk.

Tidligere undersøkelser viser store variasjoner i økonomisk resultat mellom bruk som har tilnærmet samme produksjon. Dette er også tilfelle for bruk som har investert i melkerobot. Forskjellen mellom høygruppe og lavgruppe blant robotbrukene er langt større enn forskjellen mellom robotbruk og andre melkesystem. Forskjellene har økt mellom gruppene i 2014 sett i forhold til 2013. En kan kanskje tro at bruk som nylig har investert i driftsbygning og robot, havner i lavgruppa. Undersøkelsen kan ikke bekrefte dette. Det var noen flere som har investert nylig i lavgruppa enn i høygruppa. Likevel var driftsoverskuddet for disse brukene nærmere det gjennomsnittlige driftsoverskuddet for hele lavgruppa, enn det brukene som nylig har investert i høygruppa var for sin gruppe.

3. LIKHETER OG ULIKHETER MELLOM BRUK MED OG UTEN ROBOT SOM MELKESYSTEM

For å få gode sammenligningsgrupper mellom bruk med robot og bruk uten robot som melkesystem, har vi tatt ut de økologiske brukene i gruppen for robotbruk. Blant de 61 brukene som har melkerobot i driftsgranskningene, er det 7 bruk som driver med økologisk produksjon. I sammenligningen har vi tatt ut disse 7 brukene, og står igjen med 54 robotbruk som driver med konvensjonell melkeproduksjon. Disse har vi sammenlignet med 37 konvensjonelle melkebruk der gjennomsnittlig antall årskyr var tilnærmet det samme som de 54 robotbrukene.

Tabell 5. Forskjell mellom bruk med og uten melkerobot, produksjonsdata og ressursinnsats, 2014.

	Med robot 2014	Uten robot 2014
Antall bruk	54	37
Antall årskyr	40,4	40,1
Areal daa	478	563
Leid areal	252	280
Leverte melk, liter	298 900	271 400
Melkekvote, liter	331 000	288 300
Ytelse, kg melk per årsku	8 100	7 400
Kg kjøtt per årsku	195	262
Innsatt kapital	8 080 000	5 976 900
Timer per årsku	97	107

Bruk uten robot har betydelig mer areal, og forskjellen er hovedsakelig at disse brukene har mer eget areal.

Melkekyrne på robotbrukene hadde over 9 prosent høyere ytelse enn brukene uten robot. For begge gruppene har ytelsen per årsku økt fra 2013 til 2014, men mens robotbrukene har hatt en avdråttøkning på 200 kg har bruk med annet melkesystem hatt en økning på 100 kg per årsku. Det har vært hevdet at robotmelking gir høyere avdrått blant annet som følge av at dyrene blir melket flere enn 2 ganger per døgn. Dette ser ut til å stemme.

Brukene uten robot hadde en kvotefyllingsprosent på 94, mens tilsvarende tall på bruk med robot var 90. Dette er en nedgang på 2 prosentpoeng fra 2013 for begge gruppene.

Brukene med melkerobot leverte mye mindre kjøtt enn brukene uten melkerobot. Det samme forholdet hadde vi i 2013. Robotbrukene leverte bare 74 prosent av det bruk uten robot leverte. Dette kan tyde på at robotbrukene har spisset produksjonen mot melk, enten fordi bygningsmasse eller grovfôrgrunnlag setter skranker for ytterligere kjøttproduksjon. Årsaken til lavere kvotefylling hos robotgruppa kan ha samme forklaring.

INNSATT KAPITAL OG SPART ARBEIDSSINNSATS

Blant brukene med robot, var investert kapital betydelig høyere enn for bruk med andre melkesystem. Forskjellen lå hovedsakelig på investering i bygninger inklusive fast teknisk utstyr (bl.a. robot). Her hadde brukene med robot investert 4,9 mill. kroner, mot 2,8 mill. kroner hos brukene uten robot. For begge gruppene har innsatt kapital økt, altså at investeringene har vært høyere enn avskrivningene.

Arbeidssinnsatsen per årsku har gått ned med nesten 7 prosent fra 2013 til 2014 på bruk med robot. Tilsva-

rende reduksjon for bruk med annet melkesystem er nesten 2 prosent. Forskjellen mellom bruk med og uten robot var 5 prosent i 2013, denne har nå økt til 9 prosent i 2014. Det har vært framhevet at arbeidsforbruket blir redusert ved å gå over fra annet melkesystem til robotmelking. Resultatet fra 2013 ga kanskje litt mindre forskjell enn forventet, mens resultatet fra 2014 mer underbygger påstanden om lavere arbeidsforbruk. Når en vurderer arbeidsforbruket per årsku, må en også ta med at robotbrukene har færre slaktedyr enn bruk med andre melkesystem. Altså er det ikke bare roboten som er årsaken til lavere arbeidsforbruk. En mulig årsak til at forskjellen i arbeidsforbruk blir større, kan være at det tar tid før robotbrukene greier å ta ut effektiviseringsgevinsten. Altså at mange av robotbrukene har investert nylig, og at effektiviseringen vises etter hvert.

Arbeidsforbruket per årsku avtar med økende besetningsstørrelse opp til 50 – 55 årskyr. Deretter stiger arbeidsforbruket litt for større besetninger. Den samme trenden viser seg både for 2013 og 2014.

Tabell 6 viser at produksjonsinntektene i 2014 var noe høyere på bruk med robot enn bruk uten robot, en forskjell på 46 700 kroner. Bruk med robot hadde 7 prosent høyere melkeinntekter på grunn av høyere produksjon, men disse brukene hadde 5 øre mindre per liter melk. Det har vært hevdet i noen sammenhenger at kvaliteten på melk fra kyr som melkes med robot, ikke er like høy som melk fra kyr som blir melket med annet melkesystem. For å kunne svare nærmere på dette, må det andre undersøkelser til som setter fokus på slike problemstillinger.

Bruk uten robot har større kjøttproduksjon, og henter inn mye av lavere melkeinntekter på større produksjonsinntekter av slakt.

I 2013 var det liten forskjell i variable kostnader mellom de to gruppene. Tallene for 2014 viser at bruk med

Tabell 6. Økonomisk resultat fra melkeproduksjonsbruk med og uten robot, 2014.

	Med robot 2014	Uten robot 2014
Produksjonsinntekter	2 770 500	2 723 800
Variable kostnader	1 056 100	977 000
Dekningsbidrag	1 714 400	1 746 800
Faste kostnader eks. avskrivninger	831 100	802 400
Resultat før avskrivninger	883 300	944 400
Avskrivninger	364 800	278 000
Driftoverskudd	518 500	666 400
Renteutgifter	273 500	172 500
Lønnsevne per time	108	160
Vederlag per årsverk	203 900	315 600

robot har 79 100 kroner høyere variable kostnader enn bruk med annet melkesystem. Høyere kostnader til kraftfôr, veterinær og kjøp av dyr, var årsaken.

Forskjellen i dekningsbidrag i 2013 var 10 500 kroner i favør av bruk med robot. I 2014 har dette snudd slik at bruk med annet melkesystem har et dekningsbidrag som er 32 400 kroner høyere enn robotbrukene, altså en endring fra 2013 til 2014 på 42 900 kroner.

STOR FORSKJELL I FASTE KOSTNADER

De faste kostnadene varierte mye mer mellom de to gruppene enn de variable kostnadene. I 2013 hadde bruk uten robot de høyeste faste kostnadene, 35 600 kroner høyere en robotbruk. I 2014 snudde dette, og bruk med robot hadde de høyeste faste kostnadene. Forskjellen var på 28 700 kroner.

Kostnader til leid arbeid var 43 prosent lavere på bruk med melkerobot, noe som utgjør 60 100 kroner. Forskjellen har økt fra 2013 da differansen var 42 000 kroner.

Bruk med robot hadde 16 prosent lavere kostnader til vedlikehold av maskiner og redskaper.

Som forventet, var vedlikeholdskostnadene til driftsbygning inkludert fast teknisk utstyr høyere på brukene med robot. Det er kostnadene til fast teknisk utstyr på robotbrukene som utgjør forskjellen. I 2014 var denne posten 50 900 kroner høyere på robotbrukene enn på bruk med annet melkesystem. Vedlikeholdskostnader til robot utgjør trolig den største forskjellen. Robotbrukene har 16 prosent høyere kostnader til strøm. Mye av dette må trolig tilskrives melkeroboten.

Kostnadene til maskinleie og leasing av traktor/maskiner var lavere på bruk med melkerobot i 2013, mens i 2014 hadde robotbrukene en merkostnad på 20 200 kroner.

Brukene med robot hadde høyere kostnad til leie av kvote, en forskjell på 23 100 kroner. For de fleste andre faste kostnadspostene hadde robotbruk høyere kostnader.

Resultat før avskrivninger var 61 100 kroner, 7 prosent, svakere på brukene med melkerobot enn brukene med annet melkesystem. I 2013 hadde bruk med robot et resultat før avskrivning som var 46 100 kroner bedre enn bruk uten robot. Dette har altså snudd i 2014, og økte kostnader, både variable og faste, er årsaken til nedgangen i resultat for robotbrukene.

Foto: Siv Karin Paulsen Ryen

Melkestall i konvensjonelt melkebruk - uten robot.

HØYERE INVESTERING PÅ ROBOTBRUK

Investeringene på bruk med robot var betydelig høyere enn på bruk uten robot, og dette ga også større avskrivninger, med en forskjell på 86 800 kroner. Dermed ble driftsoverskuddet på brukene med robot 147 900 kroner, 22 prosent, lavere enn på bruk uten robot. Driftsoverskuddet på brukene uten robot hadde en økning på i underkant av 10 000 kroner fra 2013 til 2014. Robotbrukene fikk derimot et driftsoverskudd som var nesten 55 000 kroner svakere i 2014 enn i 2013.

Rentekostnad på robotbrukene var langt høyere enn på brukene uten robot, en forskjell på 101 000 kroner.

Andre resultatmål der all innsatt kapital er godtgjort i form av rentekrav, viser større forskjell mellom bruk med og uten melkerobot. Lønnsevnen per time var 52 kroner lavere på bruk med robot enn bruk med annet melkesystem. Robotbrukene hadde en nedgang i lønnsevne på 15 kroner. Brukene med annet melkesystem oppnådde samme lønnsevne per time i 2014 som i 2013.

Resultatene for 2014 viste at bruk med melkerobot hadde 117 700 kroner lavere vederlag til alt arbeid og egenkapital per årsverk enn sammenligningsgruppen. Robotgruppa oppnådde 203 900 kroner per årsverk, mens gruppa uten robot oppnådde 315 600 kroner.

OPPSUMMERING AV HOVEDFUNN FRA 2014

Resultatene for 2014 bekrefter forventningene om økt avdrått og redusert arbeidsforbruk per årsku på bruk med melkerobot. Tallene for 2014 viser dette klarere enn 2013-tallene. Tallene fra driftsgranskningene viser en lavere pris per liter melk på robotbrukene enn på bruk med andre melkesystem. Dette kan ha sammenheng med melke kvaliteten.

Det er 9 prosent lavere arbeidsforbruk per årsku for bruk med robot i 2014. En kunne kanskje forventet enda større forskjeller på arbeidsforbruket, spesielt med tanke på at robotbrukene leverte mindre kjøtt enn brukene uten robot.

Driftsgranskningene for 2014 viste at robotbrukene fikk et dekningsbidrag som var lavere enn bruk med annet melkesystem. Kostnader hos robotbruk har økt, og dette gjelder både variable og faste kostnader. Kostnadene på robotbrukene har økt mye mer enn på andre bruk. Dermed fikk robotbrukene et resultat før avskrivning som var 61 100 kroner svakere enn bruk uten robot.

Som følge av høyere investeringer på bruk med robot, hadde disse brukene større avskrivninger og høyere rentekostnader enn bruk med annet melkesystem. Bruk med melkerobot hadde i 2014 et driftsoverskudd som var 147 900 kroner, 22 prosent, svakere enn bruk uten melkerobot. Lønnsevne per time var 52 kroner lavere på robotbrukene enn brukene med annet melkesystem. Bruk med robot har høyere investeringer, og dermed høyere gjeld.

For de fleste resultatmål har robotbrukene hatt en negativ utvikling fra 2013 til 2014. Tilsvarende resultatmål på brukene med andre melkesystem, viser enten samme nivå i 2014 som i 2013, eller en liten økning.

Det er betydelige forskjeller i investeringsnivå mellom de to sammenligningsgruppene. Robotbrukene har investert store beløp både i driftsbygninger og teknisk utstyr, og hos robotbrukene har en større andel av investeringene skjedd i de siste årene. Trolig er en del av brukene med robot fortsatt i en fase der de holder på å bygge opp produksjonen. Resultatene i årene framover vil vise hvilke utslag det vil gi.

STOR FORSKJELL I DRIFTSOVERSKUDD HOS ROBOTBRUK

Det var store forskjeller mellom bruk som har investert i melkerobot. Den tredjedelen som hadde dårligst resultat målt etter vederlag per årsverk, hadde et driftsoverskudd som bare var 23 prosent av driftsoverskuddet til den beste tredjedelen. Brukene i lavgruppa hadde jevnt over svakere produksjonsresultater og dermed lavere produksjonsinntekter, høyere kostnader og høyere investeringskostnader. Alle viktige parametere var svakere i lavgruppa enn i høygruppa.

SOSIALE ÅRSAKER TIL ØKNING I ANTALL ROBOTBRUK

Til tross for at mange av de økonomiske nøkkeltallene viser svakere økonomi på robotbruk enn på bruk med annet melkesystem, øker antall melkeroboter i Norge med ca. 200 per år. Økningen skyldes mange faktorer, blant annet er sosiale årsaker pekt på som viktige drivere. Større fleksibilitet i forhold til familien har vært en slik årsak. Økonomiske forhold har ikke vært avgjørende for mange i valget av investering i melkerobot.

Foto: Erling Fløistad

FORFATTER:

Rådgiver Jostein Vasseljen, avdeling driftsøkonomisk analyse, Kart- og statistikkdivisjonen